

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-16-02/2013
P/13/101

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/13/101 – „Wdrożenie i eksploatacja Systemu Dozoru Elektronicznego oraz realizacja zadań przez sądowych kuratorów zawodowych w procesie wykonywania kary pozbawienia wolności”, w latach 2010 – 2013.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.

Kontroler

1. Andrzej Drażek, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr 88178, z dnia 15.10.2013 r.
2. Andrzej Liwo, starszy inspektor k. p., upoważnienie do kontroli nr 88186, z dnia 31.10.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka
kontrolowana

Sąd Rejonowy w Jarosławiu.

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Anna Maria Drabik, Sędzia Sądu Rejonowego w Jarosławiu, od dnia 1.11.2013 r.

Poprzednio, w okresie od 1.11.2009 r. do 31.10.2013 r., funkcję tę pełnił Piotr Tadeusz Guzy, sędzia Sądu Rejonowego w Jarosławiu.

(dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości,¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Powyższa ocena wynika z ocen cząstkowych obszarów objętych kontrolą.

Formułując ocenę pozytywną mimo stwierdzonych nieprawidłowości, NIK uwzględniła poniższe ustalenia.

Kuratorzy zawodowi, w okresie objętym kontrolą, w większości badanych spraw prawidłowo realizowali zadania związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE. Dotyczy to w szczególności niezwłocznego informowania skazanych o ich prawach i obowiązkach oraz kontrolowania wykonywania przez skazanych nałożonych na nich obowiązków, w tym przestrzegania ustalonego przez sąd penitencjarny harmonogramu. Fakt poinformowania skazanych o obowiązkach i uprawnieniach w SDE był przez skazanych potwierdzany na piśmie. Kuratorzy podejmowali działania mające na celu wyjaśnienie naruszeń harmonogramów.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Nieprawidłowości w zakresie przestrzegania obowiązku składania comiesięcznych zawiadomień do sądu penitencjarnego o zachowaniu skazanego. Kontrola wykazała, że tylko w 52 % zbadanych spraw kuratorzy składali comiesięczne sprawozdania do sądu penitencjarnego stosownie do art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2010 r. Nr 142, poz. 960 ze zm., zwanej dalej ustawą SDE) oraz par. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kary pozbawiania wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr 149, poz. 998).

Nierzetelne działanie kuratora zawodowego Andrzeja Kruka w zakresie niewprowadzenia do systemu teleinformatycznego informacji o czynnościach związanych z dozorem Doz 25/13 i o zmianie harmonogramu. Stanowi to naruszenie dyspozycji art. 10 ust. 3 ustawy SDE stanowiącego, iż „sądowy kurator zawodowy niezwłocznie przekazuje sędziemu penitencjarnemu decyzję o której mowa w ust. 2, po wprowadzeniu zmienionych danych do systemu komunikacyjno – monitorującego [...]”. oraz paragrafu 7 pkt. 1 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 2 sierpnia 2010 r. który stanowi, iż „czynności podejmowane w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sądowy kurator zawodowy dokumentuje przez zapis danych w systemie teleinformatycznym używanym do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

I. Ustalenia wstępne.

Dane dotyczące liczby kuratorów zatrudnionych w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu i liczby kuratorów, którym powierzono dozór skazanych odbywających karę w SDE, w poszczególnych latach, przedstawia poniższe zestawienie :

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu		
Liczba kuratorów zawodowych wg stanu na:	Kuratorzy zawodowi w/s karnych	Liczba kuratorów zawodowych, którym powierzono dozór skazanych odbywających karę w SDE
2010	6	0
2011	7	3
2012	6	3
2013	12	7

(dowód: akta kontroli str. 7)

Z dniem 1 stycznia 2013 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 r. w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych (Dz.U.2012.1121).

W § 1 pkt. 22 cyt. rozporządzenia zapisano, że w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Przemyślu znosi się Sąd Rejonowy w Lubaczowie i Sąd Rejonowy w Przeworsku.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. weszło w życie zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie *zniesienia i utworzenia niektórych wydziałów w sądach rejonowych oraz zmiany zarządzenia w sprawie utworzenia wydziałów w sądach rejonowych* (Dz.Urz.MS.2012.168).

W § 2 pkt. 22 cyt. zarządzenia zapisano, że w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Przemyślu, w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu tworzy się wydziały zamiejscowe z siedzibą w Lubaczowie i w Przeworsku.

Po reorganizacji Prezes Sądu Okręgowego w Przemyślu wydał zarządzenie Nr 1/13 z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie *powołania Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu*.

Z dniem 1 stycznia 2013 r., w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu powstały 3 Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej:

- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej nr I przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej nr II przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu z siedzibą w Lubaczowie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej nr III przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu z siedzibą w Przeworsku.

(dowód: akta kontroli str. 12-13)

Dane dotyczące liczby kuratorów w poszczególnych zespołach i liczby kuratorów, którym powierzono dozór skazanych odbywających karę w systemie SDE przedstawia poniższe zestawienie :

Liczba kuratorów zawodowych wg stanu na 01.01.2013	Kuratorzy zawodowi w/s karnych	Liczba kuratorów zawodowych którym powierzono dozór skazanych odbywających karę w SDE
I ZKSS w Jarosławiu	6	3
II ZKSS (z siedzibą w Lubaczowie)	3	2
III ZKSS (z siedzibą w Przeworsku)	3	2

(dowód: akta kontroli str. 8)

Przedmiotem kontroli były sprawy załatwiane przez I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu.

Minister Sprawiedliwości ustalił standardy obciążenia pracą kuratorów zawodowych wydając rozporządzenie z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie *standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego* (Dz.U.116.1100).

Według załącznika do cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości łączne obciążenie pracą kuratora zawodowego dla dorosłych wynosi do 120 spraw, w tym 50 dozorów własnych.

Sąd Rejonowy w Jarosławiu wchodzi w skład apelacji rzeszowskiej, która została włączona do systemu dozoru elektronicznego 1 stycznia 2011 r.

Obciążenie pracą w odniesieniu do poszczególnych kuratorów zawodowych w I Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej w Jarosławiu, w tym wykonujących czynności w SDE, przedstawiają poniższe zestawienia:

Stan na 31.12.2011 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Dozory własne	Dozory powierzone	Inne sprawy	Łącznie	Ilość spraw w SDE
1	Aleksander Zawadzki	38	75	100	213	1
2	Jolanta Poręba	33	63	89	185	0
3	Zofia Tabin	26	59	79	164	0
4	Patrycjusz Nowakowski	36	65	64	165	0
5	Ireneusz Winiarski	31	59	54	144	2
6	Andrzej Kruk	49	68	82	199	1

(dowód: akta kontroli str. 14)

Średnie obciążenie na etat kuratora zawodowego wynosiło w kontrolowanym okresie odpowiednio:

na dzień 31.12.2011 r. – 178, w tym:

- dozory własne – 36,
- dozory powierzone – 65,
- inne sprawy – 78.

Wykazane średnie obciążenie kuratora (178 spraw) stanowiło 148 % ustalonego na 120 spraw standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

Karty kryptograficzne w kontrolowanym okresie posiadało 3 kuratorów zawodowych. Nie odnotowano zmian w tym zakresie.

Obciążenie pracą kuratorów wykonujących dozory w ramach SDE wynosiło:

A. Zawadzki – łącznie 213 spraw tj. 177 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

I. Winiarski - łącznie 144 sprawy tj. 120 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

A. Kruk - łącznie 166 spraw tj. 167 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

Stan na 31.12.2012 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Dozory własne	Dozory powierzone	Inne sprawy	Łącznie	Ilość spraw w SDE
1	Aleksander Zawadzki	45	53	107	205	8
2	Jolanta Poręba	34	59	107	200	0
3	Zofia Tabin	35	47	79	161	0
4	Patrycjusz Nowakowski	31	68	65	164	0
5	Ireneusz Winiarski	41	45	66	152	15
6	Andrzej Kruk	50	65	112	227	7

(dowód: akta kontroli str. 15)

Średnie obciążenie na etat kuratora zawodowego wynosiło w kontrolowanym okresie odpowiednio:

na dzień 31.12.2012 r. – 185, w tym:

- dozory własne – 39,
- dozory powierzone – 56,
- inne sprawy – 89.

Wykazane średnie obciążenie kuratora (185 spraw) stanowiło 154 % ustalonego na 120 spraw standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

Obciążenie pracą kuratorów wykonujących dozory w ramach SDE wynosiło:

A. Zawadzki – łącznie 205 spraw tj. 171 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

I. Winiarski - łącznie 152 sprawy tj. 127 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

A. Kruk - łącznie 227 spraw tj. 189 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

Stan na 31.10.2013 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Dozory własne	Dozory powierzone	Inne sprawy	Łącznie	Ilość spraw w SDE
1	Aleksander Zawadzki	42	62	124	228	11
2	Jolanta Poręba	30	61	94	185	0
3	Zofia Tabin	34	57	111	202	0
4	Patrycjusz Nowakowski	35	54	63	152	0
5	Ireneusz Winiarski	25	38	66	129	10
6	Andrzej Kruk	38	59	97	194	7

(dowód: akta kontroli str. 16)

Średnie obciążenie na etat kuratora zawodowego wynosiło w kontrolowanym okresie odpowiednio:

na dzień 31.10.2013 – 182, w tym:

- dozory własne – 34,
- dozory powierzone – 55,
- inne sprawy – 93.

Wykazane średnie obciążenie kuratora (182 sprawy) stanowiło 152 % ustalonego na 120 spraw standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

Obciążenie pracą kuratorów wykonujących dozory w ramach SDE wynosiło:

A. Zawadzki – łącznie 228 spraw tj. 190 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

I. Winiarski - łącznie 129 spraw tj. 107 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego,

A. Kruk - łącznie 194 spraw tj. 162 % standardu obciążenia pracą kuratora zawodowego.

W latach 2010 do 2013 r. (stan na 30.10.) kuratorzy sprawujący nadzór nad wykonaniem kary pozbawienia wolności w SDE prowadzili średnio następujące ilości spraw:

- 2010 – 0,
- 2011 – 1,33,
- 2012 – 10,
- 2013 – 9,33.

(dowód: akta kontroli str. 14-16)

Kierownik I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska wyjaśniła, że przyczyną niewłączenia innych kuratorów zawodowych do wykonywania czynności w ramach SDE jest koszt kart kryptograficznych.

Kierownik I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska nie podejmowała działań w celu uzyskania dodatkowych kart kryptograficznych.

(dowód: akta kontroli str. 8)

W sprawie przekroczenia norm obciążenia pracą kuratorów Kierownik I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska wyjaśniła, że „do obciążenia ogólnego kuratorów zawodowych wliczane są oprócz środków probacji (dozór) rejestrowanych w Zespole pod sygn. Doz. - inne sprawy a mianowicie:

- O – sprawy dotyczące skazanych z nałożonymi obowiązkami przez Sąd (bez dozoru),
- KKow – kontrola wykonania kary ograniczenia wolności i nieodpłatnie dozorowanej pracy – jest to największy wpływ w tej kategorii a jednocześnie najwięcej jest załatwian w tej kategorii,

- wpływ spraw z KKow w każdym roku kalendarzowym - 2010.2011,2012 i jak wynika z danych informatycznych w 2013 r. zawiąza ogólne obciążenie kuratorów. Wyjaśniam, iż w każdym roku ilość załatwień spraw będących w obciążeniu kuratorów zawodowych pionu karnego jest większa niż ilość wpływu spraw, co świadczy o efektywności pracy Zespołu.”
(dowód: akta kontroli str. 17)

Podstawą powierzenia kuratorom zawodowym konkretnych skazanych było każdorazowo zarządzenie kierownika Zespołu.

Przedmiotowe zarządzenia zawierały między innymi:

- miejsce i datę sporządzenia,
- sygnaturę akt,
- informację o wpisaniu do wykazu kontroli w tym także do elektronicznego systemu ewidencji,
- dane kuratora, któremu sprawa została przekazana do osobistego prowadzenia,
- pisemne potwierdzenie kuratora zawodowego otrzymania spraw i data czynności,
- potwierdzenie założeniateczki dozoru.

Skazanych powierza się kuratorom według kolejności wpływu spraw naprzemiennie lub w przypadku nieobecności kuratora (urlop, chorobowe) kuratorowi, który sporządzał zlecony wywiad środowiskowy.

(dowód: akta kontroli str. 18-40)

Analiza dokumentacji źródłowej (teczek dozoru) oraz danych zawartych w systemie informatycznym wykazała, iż wszelkie czynności związane z SDE wykonywali wyłącznie kuratorzy zawodowi.

Z wyjaśnień udzielonych w dniu 7.11.2013 r. przez 6 kuratorów społecznych wynika, iż w okresie od stycznia 2011 r. do dnia złożenia przedmiotowych wyjaśnień nie wykonywali oni żadnych czynności związanych z SDE.

(dowód: akta kontroli str. 41-47)

W sprawie współpracy kuratorów z innymi podmiotami w zakresie czynności związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonania kary pozbawienia wolności w SDE kuratorzy z Sądu Rejonowego w Jarosławiu oświadczyli, że:

„Sąd penitencjarny – już na etapie postępowania przygotowawczego kurator wykonuje swoje obowiązki poprzez wykonywanie wywiadów środowiskowych zleconych przez Sąd. W treści wywiadu kurator przedstawia swoje uwagi, konkluzje i sugestie dotyczące skazanego. Przedstawia opinie środowiskową i wyraża swoją opinię czy skazany ma realną szansę odbycia kary w SDE. Większość skazanych jest znanych kuratorom z wcześniejszych postępowań. Kurator bierze czynny udział w posiedzeniach sądu i wyraża swoją opinię w zakresie odbywania kary przez skazanego poza ZK w SDE. Składa propozycję przedziału godzin do ustalenia przez Sąd harmonogramu odbywania kary w tym systemie. Z doświadczenia wynika, że sąd penitencjarny zawsze, gdy były spełnione pozostałe warunki uwzględnił

sugestie kuratorów i udzielał skazanemu zgody na odbywanie kary poza ZK w SDE. Wszystkie wnioski o uchylenie zezwolenia wykonywania kary poza ZK w SDE Sąd uznał za zasadne i uwzględnił. Sąd penitencjarny przez system teleinformatyczny jest na bieżąco informowany o wpisywanych zgodach na czasowe oddalenie oraz otrzymuje informacje na temat zachowania skazanego. Kurator pozostaje w kontakcie z asystentami sędziego i zawsze może liczyć na współpracę z ich strony.

Uprawniony podmiot dozoru reaguje na wpisy kuratora oraz kontakty telefoniczne. Wszystkie sprawy i zapytania kierowane do UPD zostały pozytywnie załatwione.

Ministerstwo Sprawiedliwości, w ocenie kuratorów, nie przeprowadza należytych szkoleń i nie opracowało konkretnych wytycznych w sprawie wykonywania obowiązków w SDE przez kuratorów. Brak szkoleń w świetle zapisów ustawy, która może być różnie interpretowana przez kuratorów i sądy przyczynia się do tego, że w każdym okręgu może być inaczej..."

(dowód: akta kontroli str. 48)

Kurator Okręgowy w Przemyślu Pani Lucyna Majer-Torba wyjaśniła, że kuratorzy Sądu Rejonowego w Jarosławiu nie sygnalizowali problemów w zakresie współpracy z innymi podmiotami związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonania kary pozbawienia wolności w SDE a problematyka współpracy z podmiotami o których mowa w art. 38 Kodeksu karnego wykonawczego nie była przedmiotem kontroli z jej strony.

(dowód: akta kontroli str. 49)

W okresie objętym kontrolą Kurator Okręgowy w Przemyślu nie przeprowadzał w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu wizytacji obejmujących SDE.

(dowód: akta kontroli str. 50-86)

Kuratorzy, którzy w okresie objętym kontrolą sprawowali dozory w ramach SDE zostali przeszkoleni. Szkolenie odbyło się w październiku 2010 r. w Warszawie. Zostało zorganizowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości i dotyczyło systemu dozoru elektronicznego i aplikacji EXIGO. W szkoleniu wzięło udział 3 kuratorów z I ZKSS w Jarosławiu.

(dowód: akta kontroli str. 87-94)

Dodatkowo, w dniu 2.12.2010 r., w Przemyślu odbyło się szkolenie dla kuratorów przeprowadzone przez SSO Krzysztofa Stępnia. Temat szkolenia to: *dozór elektroniczny jako nieizolacyjny system wykonywania kary pozbawienia wolności*. W szkoleniu wzięło udział 3 kuratorów z I ZKSS w Jarosławiu.

(dowód: akta kontroli str. 100-126)

W dniu 24.04.2012 r. w toku szkolenia kuratorów społecznych pionu karnego odbytego w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu kurator zawodowy I. Winiarski przedstawił zadania kuratorów sądowych przy wdrażaniu dozoru elektronicznego i zasady korzystania przez skazanych z tej formy izolacji.

(dowód: akta kontroli str. 127-129)

Zespół Kuratorski Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu sporządzał sprawozdania MS-S40 i przysyłał je do Kuratora Okręgowego w Przemyślu.

Ustalono, że sprawozdanie za I półrocze 2012 r. przekazane zostało z 11 dniowym opóźnieniem (19 lipca) a sprawozdanie za I półrocze 2013 r. wysłane zostało z 2 dniowym opóźnieniem (10 lipca). Terminy przedkładania sprawozdań z działalności kuratorskiej służby sądowej określone były corocznie w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzoru kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na dany rok.

Wykazywane w sprawozdaniach dane były zgodne z danymi z systemu informatycznego.

(dowód: akta kontroli str. 130-160)

W sprawie sposobu i terminowości przysyłania sprawozdań kierownik Oddziału Administracyjnego Sądu Pani Maria Piotrowska wyjaśniła, że: „sprawozdania statystyczne z działalności kuratorskiej służby sądowej Ms-S40 sporządzane są w okresach półrocznych. Do końca 2012 r. sprawozdania sporządzano w systemie MS-stat, a od półrocza 2012 r. także poprzez aplikację statystyczną AS SAP. W systemie MS-stat sprawozdania sporządzane były przez kierownika Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, a następnie przez informatyka przysyłane do Sądu Okręgowego w Przemyślu. Aplikacja statystyczna AS SAP nie wymaga przysyłania sprawozdań. W związku z wieloma poprawkami do sprawozdań pobierane były nowe wersje aplikacji MS-stat, aktualizowano już sporządzone sprawozdania i ponownie przysyłano do Sądu Okręgowego w Przemyślu. W związku z powyższym sprawozdania wysyłane były każdorazowo po dokonaniu poprawek wprowadzonych w systemie. Do Sądu Okręgowego w Przemyślu wysyłane były także wersje papierowe sprawozdań. Z uwagi na fakt, iż każdorazowo wysyłano zbiorczo po kilka sprawozdań z różnych wydziałów, nie ma możliwości ustalenia daty wysłania jedynie MS-S40. Nigdy jednak nie były stwierdzone przez Sąd Okręgowy w Przemyślu uchybienia w zakresie terminowości sporządzania przez kierownika Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu sprawozdania MS-S40.”

(dowód: akta kontroli str. 161)

Kierownik Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska zgłaszała, na piśmie, uwagi do funkcjonowania systemu informatycznego Currenda w 2011 i w 2012 r. W części dotyczącej dozoru elektronicznego sygnalizowała iż w sprawozdaniu MS-S40 w dziale I wiersz 33 system Currenda nie nalicza osób.

(dowód: akta kontroli str. 162-167)

Kuratorzy zawodowi, w anonimowej ankiecie, wyrazili opinie, że, wykonanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego pozwala na skuteczną readaptację społeczną skazanego. Za zaletę tego systemu wykonania kary uznano brak izolacji skazanych od społeczeństwa.

W zakresie problemów w funkcjonowaniu dozoru elektronicznego kuratorzy wskazali na zbyt wolne działanie systemu elektronicznego (długie otwieranie stron), brak telefonów służbowych utrudniający kontakt ze skazanym. Karty do SDE powinni posiadać wszyscy kuratorzy dla dorosłych.

W opinii jednego z kuratorów wskazana jest zmiana przepisu art. 21 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U.2010.142.960j.t.)w części dotyczącej, zbędnego zdaniem kuratora, wymogu towarzystwa osoby najbliższej lub osoby godnej zaufania.

Kuratorzy pozytywnie ocenili współpracę z sędziami penitencjarnymi i urzędnikami sądowymi. Wskazano na brak kontaktów z Ministerstwem Sprawiedliwości, któremu wytknięto nieopracowanie wytycznych dotyczących wykonywania obowiązków w zakresie SDE przez kuratorów.

Kuratorzy nie zgłosili uwag w zakresie kontaktów z Biurem Dozoru Elektronicznego (Centrala Monitorowania) i upoważnionym podmiotem dozoru.

Uwagi dotyczące badanej działalności

W badanym okresie stwierdzono przekroczenie norm określających standardy obciążenia pracą kuratorów zawodowych. Normy o których mowa powyżej ustalone zostały w punkcie I załącznika do cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego. Zgodnie z przyjętą normą łączne obciążenie pracą kuratora zawodowego dla dorosłych wynosi do 120 spraw, w tym 50 własnych.

Ustalono, że standardy obciążenia pracą kuratorów zawodowych zostały przekroczone :

- w 2010 r. o 61 % (średnie obciążenie wyniosło 193 sprawy),
- w 2011 r. o 48 % (średnie obciążenie wyniosło 178 spraw),
- w 2012 r. o 54 % (średnie obciążenie wyniosło 185 spraw),
- w 2013 r. (stan na 30.09.) o 52 % (średnie obciążenie wyniosło 182 sprawy).

Stwierdzono także 2 przypadki przekroczenia terminu przekazania sprawozdań MS-S40 – za I półrocze 2012 i 2013 roku.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

II. Realizacja przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie SDE.

Opis stanu faktycznego

Badaniem objęto próbę obejmującą 25 spraw dotyczących skazanych odbywających karę w SDE, przydzielonych kuratorom zawodowym w badanym okresie.
(dowód: akta kontroli str. 168-175)

W okresie objętym kontrolą 53 skazanych objętych było nadzorem w ramach SDE w tym :

w 2011 r. – 4 skazanych,
w 2012 r. – 28 skazanych,
w 2013 (stan na 30.09.) – 21 skazanych.

W okresie objętym kontrolą zakończonych zostało łącznie 45 spraw w ramach SDE, w tym :

w 2011 r. – 1 sprawa,
w 2012 r. – 15 spraw,
w 2013 (stan na 30.09.) – 29 spraw.

W 2012 r. 1 skazany odbywał łącznie 3 kary w SDE.

W 2013 r. 1 skazany odbywał łącznie 2 kary w SDE.

(dowód: akta kontroli str. 288)

Ustalono, że w zakresie zadań kuratorów zawodowych związanych z organizowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie SDE brak jest procedur i wytycznych opracowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, sąd penitencjarny czy kuratora okręgowego.

Kurator Okręgowy Sądu Okręgowego w Przemyślu Pani Lucyna Majer-Torba wyjaśniła, że : *„w zakresie realizacji przez sądowych kuratorów zawodowych zadań związanych z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie ustalałam na terenie właściwości Sądu Okręgowego w Przemyślu obowiązujących w tym zakresie procedur, wytycznych, instrukcji. Przedmiotowe procedury w tym zakresie ustalają przepisy ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2010 r. Nr 142, poz. 960) oraz wydane na podstawie art. 76 tejże ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2010 r.).*

Zgodnie z tymi przepisami Kurator Okręgowy nie posiada żadnych szczególnych kompetencji w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, w tym uprawnienia do wydawania aktów wykonawczych czy też instrukcji w tym zakresie.”

(dowód: akta kontroli str. 97-98)

Kierownik Zespołu Kuratorów Zawodowych Sądu Rejonowego w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska stwierdziła, że kuratorzy działają w oparciu o ustawę SDE a także w oparciu o pisma kierowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości dotyczące działania Centrali Monitorowania. Zespół nie otrzymał dodatkowych wytycznych dotyczących pracy kuratorów ze skazanymi odbywającymi karę w SDE.
(dowód: akta kontroli str. 176)

1.1

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadku złożenia przez kuratorów zawodowych wniosków o udzielenie skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, o którym mowa w art. 39 ustawy SDE.

Spośród 25 badanych spraw w 21 przypadkach wnioski złożyli sami skazani, w 2 sprawach dyrektorzy ZK i w 2 przypadkach obrońcy.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

Kuratorzy prowadzący sprawy skazanych odbywających karę w SDE nie dysponowali listami skazanych spełniających warunki formalne do objęcia ich systemem dozoru elektronicznego.

Kuratorzy nie korzystali z możliwości składania zażalenia na odmawiające zezwolenia postanowienia sądu penitencjarnego oraz zażaleń dotyczących warunków odbywania kary w SDE w trybie art. 52 i art. 53 ustawy SDE a także odpowiednio w trybie art. 55 ust.4 ustawy SDE.

(dowód: akta kontroli str. 177)

1.2

Kuratorzy informowali osoby pełnoletnie, które będą zamieszkiwały ze skazanym, o warunkach odbywania kary w SDE, konsekwencjach prawnych raz udzielonej zgody i braku możliwości jej cofnięcia podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych. Informacje o zgodzie osób zamieszkujących ze skazanym były każdorazowo zamieszczane w wywiadzie środowiskowy.

Badanie dokumentacji zgromadzonej w teczkach dozoru nie ujawniło przypadków prób cofnięcia zgody na wspólne zamieszkiwanie ze skazanym odbywającym karę w SDE.

(dowód: akta kontroli str. 178-182)

1.3

W teczkach dozoru 25 badanych spraw dotyczących skazanych odbywających karę w SDE znajdowały się pisemne pouczenia zawierające treść art. 8, art. 70, art. 73 ustawy SDE, opatrzone po zapisie – „zapoznałem się” - własnoręcznym podpisem skazanego wraz z datą zapoznania się z treścią pouczenia oraz podpis prowadzącego sprawę kuratora zawodowego.

Spośród 25 badanych, spraw w 20 przypadkach skazani zostali poinformowani o ich obowiązkach i uprawnieniach w dniu otrzymania przez zespół kuratorski postanowienia Sądu, w 2 przypadkach po upływie 2 i po upływie 4 dni, w 1 przypadku po upływie 7 dni.

(dowód: akta kontroli str. 169-175 i 183-188)

1.4

W badanej próbie spraw nie stwierdzono przypadków składania przez kuratorów zawodowych wniosków do sądu penitencjarnego dotyczących zakazu zbliżania się do określonej osoby lub powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach. W badanych postanowieniach, sąd penitencjarny nie orzekał wobec skazanego zakazu zbliżania się do określonej osoby lub przebywania w określonych miejscach.

(dowód: akta kontroli str. 178-182)

1.5

W czasie realizacji kontroli na stronie internetowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu oraz na tablicy ogłoszeń nie było informacji o możliwości korzystania z systemu SDE.

(dowód: akta kontroli str. 189)

Wzór wniosku o udzielenie zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego znajduje się na stronie internetowej Sądu Okręgowego w Przemyślu w zakładce pomoc prawna <http://www.przemysl.so.gov.pl/pomocprawna>.

(dowód: akta kontroli str. 190-193)

1.6

Kierownik Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu Pani Jadwiga Puchalska w nawiązaniu do treści pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 10.10.2011 r. nr DWOiP -II 5202-3/11/5 dotyczącego potrzeby dalszego upowszechniania dozoru elektronicznego wydał zarządzenie nr 7/2011 z 19.10.2011 r. o zobowiązaniu kuratorów zawodowych (wszystkich) do zaangażowania się w proces informowania skazanych o możliwości odbywania kar w systemie dozoru elektronicznego.

W przypadku prośby skazanego o pomoc w napisaniu wniosku o odbywanie kary w SDE kuratorzy zawodowi wyjaśniali skazanemu zasady odbywania kary w SDE. Kuratorzy informowali o sposobie wypełnienia wniosku oraz wymaganych załącznikach.

(dowód: akta kontroli str. 194)

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

III. Sprawowanie przez sądowych kuratorów zawodowych kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE

Opis stanu faktycznego

W kontroli ustalono, iż w zakresie sprawowania przez sądowych kuratorów zawodowych kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE nie było procedur bądź wytycznych określanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, sąd penitencjarny czy kuratora okręgowego. W przedmiotowej kwestii wyjaśnienia złożyła kurator okręgowy Pani Lucyna Majer-Torba (cyt. str. 12).
(dowód: akta kontroli str. 97)

1.7

Analiza danych wygenerowanych z systemu EXIGO wykazała, iż we wszystkich przypadkach kuratorzy kontaktowali się ze skazanymi. Łączna liczba kontaktów ze skazanym wahała się od 1 (brak odnotowania w systemie faktycznego kontaktu) do 10, zaś liczba kontaktów bezpośrednich wynosiła odpowiednio od 1 (brak odnotowania w systemie faktycznego kontaktu) do 3. Kontakty bezpośrednie odbywały się w siedzibie Sądu, w Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej oraz w miejscu zamieszkania skazanego. Jak wyjaśnili kuratorzy, większość informacji o kontaktach ze skazanymi nie została odnotowana w systemie EXIGO.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

W zakresie sposobu ustalania przez kuratorów zawodowych szczegółowych informacji dotyczących skazanych odbywających karę w SDE stwierdzono, iż dane o warunkach mieszkaniowych, aktualnej sytuacji rodzinnej i bytowej, sytuacji zawodowej, wykształceniu i ewentualnym doksztalceniu, stanie zdrowia i karalności dokumentowane były w sposób formalny poprzez dokonywanie wywiadów środowiskowych lub notatek z pierwszej rozmowy z dozorowanym. Kuratorzy posiłkowali się ponadto informacjami uzyskanymi od właściwych miejscowo jednostek policji.

Kuratorzy zawodowi Pan Andrzej Kruk, Ireneusz Winiarski i Aleksander Zawadzki, wyjaśnili, iż *„w trakcie trwania dozoru kurator prowadził działania readaptacyjne wobec skazanego polegające na rozmowie ze skazanym, udzielaniu porad i stosownej pomocy w razie potrzeby. Nie wszystkie czynności zostały odnotowane w systemie teleinformatycznym”*.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

1.8

W badanej próbie 25 spraw nie stwierdzono przypadków składania przez kuratorów wniosków do sądu penitencjarnego, o nałożenie na skazanych dodatkowych obowiązków określonych w art. 72 KK lub zwalniających ich od tych obowiązków w trybie art. 8 ust. 2 w zw. z art. 19 i art. 56 ust. 5 ustawy SDE.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

1.9

W badanych sprawach odnotowano 3 przypadki zmiany harmonogramów skazanych (określających przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których skazany ma prawo się oddalić z miejsca stałego pobytu). Zmiany harmonogramów dokonano w przypadku skazanych objętych dozorem 25/13, 41/13 i 45/12. Jako powody zmiany harmonogramu kuratorzy przyjęli:

- Doz 45/12 - podjęcie pracy,
- Doz 41/13 - zmiana czasu pracy,
- Doz 25/13 - praca w gospodarstwie.

(dowód: akta kontroli str. 228-234)

Przyjęte przez kuratorów zawodowych przyczyny uzasadniające wprowadzenie zmian w harmonogramach w ww. przypadkach mieściły się w katalogu wymienionym w art. 10 ust. 1 ustawy SDE. Kuratorzy nie wymagali od skazanych udokumentowania wniosków o zmianę harmonogramu. Analiza teczek dozoru wykazała, iż w żadnym z ww. przypadków zmiany harmonogramów, kuratorzy nie wydawali decyzji zmieniających przedmiotowe harmonogramy, zaś fakt zmiany odnotowywany był w systemie EXIGO.

Wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie złożyli kuratorzy zawodowi Pan Andrzej Kruk i Pan Ireneusz Winiarski, którzy podali, iż w ww. sprawach nie zostały wydane decyzje, a „zmiany w harmonogramie zostały przedstawione w systemie teleinformatycznym zgodnie z par. 7 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 2 sierpnia 2010 r.”.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

Badanie raportów o zdarzeniach systemu EXIGO wykazała, iż w przypadku dozoru 45/12 i 41/13 zmiany harmonogramów były wprowadzane na bieżąco. W przypadku dozoru 25/13 stwierdzono brak raportu o zdarzeniu. Kurator nie dokonał wpisu do systemu teleinformatycznego, o dokonaniu zmiany harmonogramu.

(dowód: akta kontroli str. 228-234)

Wyjaśnienie w sprawie braku wprowadzenia do systemu teleinformatycznego informacji o czynnościach związanych z dozorem Doz 25/13 i o zmianie harmonogramu złożył kurator zawodowy Pan Andrzej Kruk, który wyjaśnił: „do systemu teleinformatycznego nie wprowadziłem powiadomienia zarówno o wizycie w miejscu zamieszkania skazanego i o wniesionej przez skazanego ustnej prośbie o zmianę harmonogramu oraz nie wprowadziłem powiadomienia o dokonanej zmianie harmonogramu. Istotnie, harmonogram został zmieniony w następujący sposób [...]. Na potwierdzenie powyższego obecnie nie ma możliwości zrobienia wydruku z systemu EXIGO harmonogramu pierwotnego jak i harmonogramu po dokonanej zmianie. Bezspornym jest fakt, iż zmiana harmonogramu została dokonana, gdyż skazanemu zostały wydłużone godziny, w których może oddalić się z miejsca zamieszkania. W przypadku nie dokonania takiej zmiany, system EXIGO każdorazowo informował o dokonaniu naruszenia harmonogramu przez skazanego”.

(dowód: akta kontroli str. 235)

1.10

Analiza badanej próby spraw wykazała, iż w 16 przypadkach dozorów udzielono skazanym łącznie 80 zgód na czasowe oddalenie się w trybie określonym w art. 21 ustawy SDE. Jako przyczyny będące podstawą do uwzględnienia prośby skazanego kuratorzy przyjmowali: konieczność stawiennictwa w sądzie, kancelarii prawnej lub urzędzie, uroczystości rodzinne (bierzmowanie, komunia, wizyta w okresie świąt), pracę zarobkową, pracę dorywczą lub pracę w gospodarstwie, konieczność stawiennictwa przed lekarską komisją orzekającą o stopniu niesprawności. Kuratorzy nie wymagali od skazanych dodatkowego udokumentowania wniosków o wyrażenie zgody na czasowe oddalenie. Czas jednostkowych oddaleń skazanych za zgodą kuratorów zawodowych w żadnym ze zbadanych przypadków nie przekraczał jednorazowo 7 dni.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

Analiza teczek dozoru wykazała, iż w 100% zbadanych przypadków tj.: dozorów 183/13, 187/13, 213/13, 102/13, 119/12, 28/13, 218/13, 26/13, 45/12, 122/13, 113/13, 174/13, 25/13, 41/13, 42/13, 151/13 kuratorzy zawodowi nie wydawali decyzji o zezwoleniu na czasowe oddalenie się skazanego, a fakt udzielenia zezwolenia był dokumentowany poprzez zamieszczenie adnotacji w systemie EXIGO.

(dowód: akta kontroli str. 236-263)

Wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie złożyli kuratorzy zawodowi Pan Andrzej Kruk i Pan Ireneusz Winiarski, którzy podali, iż w ww. sprawach nie zostały wydane decyzje pisemne, a „zostało to przedstawione w systemie teleinformatycznym zgodnie z par. 7 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 2 sierpnia 2010”.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

Analiza raportów o zdarzeniach systemu EXIGO wykazała, iż wszystkie zmiany dotyczące zezwoleń na czasowe oddalenie się skazanego były wprowadzane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

W żadnym ze zbadanych 80 przypadków udzielenia skazanym zgody na czasowe oddalenie kuratorzy nie wskazywali osób do asysty (osoba najbliższa lub osoba godna zaufania).

Wyjaśnienia w tym zakresie złożyli Pan Andrzej Kruk, Ireneusz Winiarski i Aleksander Zawadzki, którzy podali, iż *„podczas udzielonej zgody na czasowe oddalenie skazany nie podlegał asyście. W ocenie kuratora udzielenie asysty skazanemu nie było potrzebne a w myśl przepisów nie jest to obowiązkowe przy udzieleniu zgody na czasowe oddalenie”*.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

1.11

W kontrolowanym okresie w badanej próbie 25 spraw nie wystąpiły przypadki udzielenia przez kuratora zawodowego zezwolenia na usunięcie urządzenia rejestrującego lub nadajnika z uwagi na wystąpienie przypadków niecierpiących zwłoki.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

1.12

W badanych sprawach wystąpił jeden przypadek wnioskowania przez kuratora o uchylenie zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w SDE. Wniosek dotyczył sprawy IV Kow 744/12/eI, Doz 25/13. Sąd Okręgowy w Przemyślu IV Wydział Penitencjarny i Nadzoru Nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych w dniu 18.01.2013 r. po rozpatrzeniu wniosku skazanego wydał postanowienie Kow 744/12/eI, na mocy którego udzielił skazanemu zezwolenia na odbycie kary 1 roku pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Zarządzeniem Kierownika I Zespołu kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Jarosławiu sprawa została przekazana do wykonania kuratorowi zawodowemu Panu Andrzejowi Krukowi. Skazany w okresie trwania dozoru dopuścił się 69 naruszeń harmonogramu (czas naruszeń do 30 minut) oraz 22 naruszeń powyżej 30 minut. W związku z naruszeniem przez skazanego harmonogramu, w dniu 26.04.2013 r. kurator prowadzący przedmiotowy dozór przeprowadził ze skazanym rozmowę profilaktyczną – ostrzegawczą, z której to czynności sporządzona została notatka urzędowa. Skazany przyznał się do naruszeń harmonogramu i przedstawił powody, dla których się dopuścił naruszeń. Jednocześnie kurator poinformował skazanego o zasadach odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru

elektronicznego i konsekwencjach prawnych wynikających z nieprzestrzegania tych zasad. Jak wynika z raportu o zdarzeniu z dnia 21.05.2013 r. wystawionym przez UPD w dniu 21.05.2013 r., skazany poinformował UPD, iż „uzyskał zgodę od kuratora na wyjście w pole [...]”. W związku z powyższą informacją kurator zawodowy prowadzący ww. dozór sporządził w dniu 23.05.2013 r. notatkę urzędową, w której zawarł informację, iż w dniu 21.05.2013 r. skazany nie kontaktował się z nim i nie otrzymał zgody na oddalenie się z miejsca zamieszkania. Ponadto w tym samym dniu kurator prowadzący dozór złożył do Sądu Okręgowego w Przemyślu IV Wydziału Penitencjarnego i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych wnioski w przedmiocie uchylenia zezwolenia na odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. W uzasadnieniu wniosku kurator podniósł między innymi fakt naruszania przez skazanego zasad odbywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, tj. notoryczne naruszanie harmonogramu, podawanie nieprawdziwych informacji dotyczących rzekomego udzielenia mu zgody na oddalenie się z miejsca zamieszkania oraz negatywny stosunek psychiczny skazanego do zasad odbywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, który wynika ze złej woli skazanego. Kurator w uzasadnieniu wniosku podnosił fakt przeprowadzenia ze skazanym rozmowy profilaktyczno – ostrzegawczej i poinformowania go o skutkach dalszego naruszania zasad odbywania kary w systemie SDE. W dniu 6.06.2013 r. Sąd Okręgowy w Przemyślu IV Wydział Penitencjarny i Nadzoru Nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych po rozpatrzeniu wniosku kuratora zawodowego Andrzeja Kruka z dnia 23.05.2013 r. wydał postanowienie IV Kow 293/13, na mocy którego postanowił uchylić zezwolenie na odbywanie kary przez skazanego w systemie dozoru elektronicznego. Sąd podzielił argumentację wnioskującego i stwierdził, iż zasługuje ona na uwzględnienie. W uzasadnieniu postanowienia Sąd podniósł między innymi fakt nagminnego uchylania się skazanego od wykonywania obowiązków nałożonych na niego postanowieniem Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 18.01.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 264-287)

1.13

Analiza danych systemu EXIGO wykazała, iż w 13 przypadkach na 25 zbadanych kuratorzy składali comiesięczne zawiadomienia do Sądu penitencjarnego stosownie do art. 74 ust. 1 ustawy SDE oraz par. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. W pozostałych 13 sprawach tj. (42/13, 25/13, 113/13, 152/13, 174/13, 41/13, 151/13, 183/13, 1/13, 64/13, 102/13, 119/13) kuratorzy nie składali przedmiotowych zawiadomień z informacjami o zachowaniu skazanych.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

Wyjaśnienia w tym zakresie złożyli kuratorzy zawodowi Pan Andrzej Kruk – starszy kurator zawodowy oraz Pan Aleksander Zawadzki – kurator specjalista, którzy stwierdzili, iż powodem braku składania comiesięcznych zawiadomień o zachowaniu

skazanego był „brak ujednoczonej procedury prowadzenia tego typu spraw wprowadzonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości, brak szkoleń na terenie Sądu Okręgowego w Przemyślu oraz brak oddelegowania na szkolenia zewnętrzne”. Ponadto kuratorzy podnieśli w złożonych wyjaśnieniach, iż *podczas wykonywania czynności kuratora zawodowego w ramach systemu SDE nie było żadnych zastrzeżeń co do pracy kuratora zarówno ze strony sędziego jak i osób prowadzących nadzór kontrolny. W związku z tym kurator uważał, że przyjęta interpretacja przepisów przez kuratora była właściwa*”.

(dowód: akta kontroli str. 195-227)

1.14

W analizowanej próbie spraw nie stwierdzono przypadków złożenia przez kuratorów wniosków o warunkowe przedterminowe zwolnienie skazanego w SDE do sądu penitencjarnego w trybie art. 33a ust. 2 ustawy SDE.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

1.15

W kontrolowanym okresie nie odnotowano przypadków informowania przez kuratorów sędziego penitencjarnego o stwierdzeniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu upoważnionego podmiotu dozoru w trybie art. 78 ustawy SDE.

(dowód: akta kontroli str. 169-175)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że dokonywanie przez kuratora zmian ustalonego przez sąd penitencjarny harmonogramu, jak również podejmowanie decyzji o zezwoleniu skazanemu na oddalenie się z miejsca odbywania kary - zgodnie z art. 10 ust. 2² i art. 21³ ustawy o SDE - wymagają zaistnienia szczególnych okoliczności lub przypadków szczególnie ważnych dla skazanego.

Zdaniem NIK, te szczególne okoliczności powinny być, zgodnie z art. 6 § 2 kodeksu karnego wykonawczego (Dz.U.1997.90.557) w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy o SDE, właściwie uzasadniane i udokumentowane przez skazanego, bowiem w przeciwnym razie skazani mogą nadużywać swoich uprawnień, w celu zmniejszenia dolegliwości odbywanej kary.

² Przepis ten stanowi, że przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, o których mowa w art. 10 ust. 1, mogą zostać zmienione również przez sądowego kuratora zawodowego, jeśli przemawiają za tym szczególne okoliczności.

³ Przepis ten stanowi, że w przypadkach szczególnie ważnych dla skazanego, uzasadnionych warunkami zdrowotnymi, rodzinnymi lub osobistymi, sądowy kurator zawodowy może zezwolić skazanemu na oddalenie się poza miejsce, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1, na okres nieprzekraczający jednorazowo 7 dni, w miarę potrzeby, w asyście osoby najbliższej lub osoby godnej zaufania.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Za nierzetelne należy uznać działanie kuratorów zawodowych Pan Andrzeja Kruka i Pana Aleksandra Zawadzkiego w zakresie wywiązywania się z obowiązku składania comiesięcznych zawiadomień do sądu penitencjarnego o zachowaniu skazanego. Analiza danych systemu EXIGO wykazała, iż w 13 przypadkach na 25 zbadanych kuratorzy składali comiesięczne sprawozdania do Sądu penitencjarnego stosownie do art. 74 ust. 1 ustawy SDE oraz par. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 sierpnia 2010 r. W pozostałych 12 sprawach (42/13, 25/13, 113/13, 152/13, 174/13, 41/13, 151/13, 183/13, 1/13, 64/13, 102/13, 119/13) kuratorzy nie składali przedmiotowych zawiadomień.

2. Za nierzetelne należy uznać działanie kuratora zawodowego Andrzeja Kruka w zakresie braku wprowadzenia do systemu teleinformatycznego informacji o czynnościach związanych z dozorem Doz 25/13 i o zmianie harmonogramu. Świadczy to o naruszeniu art. 10 ust. 3 ustawy SDE stanowiącego, iż *„sądowy kurator zawodowy niezwłocznie przekazuje sędziemu penitencjarnemu decyzję, o której mowa w ust. 2, po wprowadzeniu zmienionych danych do systemu komunikacyjno – monitorującego [...]”*. oraz paragrafu 7 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 2 sierpnia 2010 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. 149 poz. 998) stanowiącego, iż *„czynności podejmowane w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sądowy kurator zawodowy dokumentuje przez zapis danych w systemie teleinformatycznym używanym do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”*.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki, w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W kontrolowanym okresie brak było opracowanych procedur wewnętrznych ujednolicających działania kuratorów zawodowych, w zakresie organizacji i kontroli wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE oraz prowadzenia teczek dozoru elektronicznego, w wyniku czego w jednym zespole kuratorskiej służby sądowej praktykowane były różne sposoby dokumentowania podejmowanych przez kuratorów zawodowych czynności. Mimo deklarowania przez kuratorów licznych wizyt u skazanych oraz innych czynności wykonywanych w ramach realizowania zadań obejmujących organizowanie i kontrolowanie wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE fakty te nie znajdowały potwierdzenia w systemie EXIGO, gdzie winny być odnotowywane.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴, uwzględniając właściwość przedmiotową, wnosi o poinformowanie Prezesa Sądu Okręgowego w Przemyślu oraz Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Przemyślu o następujących stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowościach w zakresie realizacji zadań przez kuratorów zawodowych:

1. przypadkach nieskładania sądowi penitencjarnemu przez kuratorów zawodowych co najmniej raz w miesiącu zawiadomień o zachowaniu skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w SDE,
2. przypadku niewywiązania się kuratora z obowiązku niezwłocznego zawiadomienia sądu penitencjarnego o zmianie harmonogramu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 14 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

⁴ Dz.U. z 2012 r., poz.82

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów , dnia 12.12.2013 r.

Kontrolerzy
Andrzej Drażek
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Andrzej Liwo
Starszy inspektor kontroli państwowej
.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka